

POGÁNY GYÖRGY:

A magyar könyvgyűjtő kalauza

„A tisztelet és a gazdagság nem abból fakad, hogy ki mennyi könyvet birtokol, hanem abból, hogy mennyire ismeri és érti azokat. [...] Sokan vannak, akiknek könyvei mások kezében nagyobb hasznot hajtának. Úgy ülnek könyveiken, mint kutya az istállóban: a szénát ugyan nem eszi, de az ökröket sem engedi zabálni belőle” – írta Francesco Petrarca 1360 körül. Manapság, amikor a száz leggazdagabb magyar hobbijairól egyre több helyen hallunk, az egyik kiadványból azt is megtudhatjuk, hogy döntő többségük vásárolt már könyvet antikváriumi aukción. Mindjárt az elején fontos leszögezni: a reprezentációs vagy befektetési célú könyvgyűjtés nem azonos a bibliofil könyvgyűjtéssel.

A könyvgyűjtőnek, ha igazán tájékozott szeretne lenni, nemes szenvedélyének tárgyát illetően, sokat kell tanulnia, hogy el tudjon igazodni a könyvek világában. A szerteágazó tudnivalók rendszerezését hivatott összefoglalni Pogány György tavasszal megjelent munkája. A szerző a könyvtörténet elismert hazai szaktekintélye, az ELTE Informatikai-Könyvtári Intézetének előadója. Eddigi munkássága során több mint 150 írást publikált a témakör-

ben, az utóbbi években számos cikke jelent meg a Magyar Könyvgyűjtőben, amely sajnálatosan csak négy évfolyamot ért meg. A magyar bibliofília ezt követően folyóirat nélkül maradt. Éppen ezért nagy öröm, hogy e kötet napvilágot láthatott.

A szerző mellett, hogy részletesen bemutatja a magyar történelem korszakait a könyvgyűjtés szemszögéből, ügyel arra, hogy műve ne váljon adatok száraz halmazává. Rengeteg történetet, anekdotát is olvashatunk, például a hajdani szenvedélyes gyűjtők és házastársaik között kirobbant perpatvarokról. Jamnitszky Lajos az 1880-as években, mikor hitvese rákérdezett, sosem válaszolt arra, mire is költi a pénzét; a jó szemű, nagy tudású gyűjtő, Edvi Illés Aladár pedig felesége és menyem miatt volt kénytelen megválni könyvtárától, mert ők nem túrték meg lakásukban a „porfészket”. Pogány természetesen foglalkozik minden idők legnagyobb bibliofiljével, gróf Apponyi Sándorral is, aki páratlan műveltsége, nyelvtudása, hatalmas vagyona révén, őseinek példája nyomán rendkívüli hungaricagyűjteményt hozott létre. 32 éves koráig apjához hasonlóan diplomataként dolgozott, s külföldi állomáshelyein a Magyarországra vonatkozó ősnymtatványokat gyűjtötte. Már ekkor számtalan olyan könyv került a birtokába, amely csak egyetlen példányban maradt fenn. Vissza-

vonulása után életét feleségével, gróf Esterházy Alexandrával együtt a tudatos gyűjtésnek szentelte. Lengyeli kastélyában őrizte a páratlan kollekción, és itt is dolgozta fel tudományos alapossággal. Gyűjteménye katalógusát *Hungarica* címen négy kötetben jelentette meg. E munka azóta is a könyvtárak, antikváriusok, gyűjtők egyik legfontosabb könyve. Élete végéhez közeledve úgy döntött, hogy mintegy 15 000 tételt tartalmazó gyűjteményét a nemzetnek adományozza (ma az OSZK-ban található).

A kötet bemutatja a 20. századi magyar könyvkiadás két legjelentősebb alakját, a tragikus sorsú Kner Imrét és a könyvillusztrációt megújító Tevan Andort is, akiknek életműve nélkül a magyar kultúra sokkal szegényebb lenne. A szerző emellett külön fejezetet szentel a gyűjtés gyakorlatának. Mind a kéziratok, mind a nyomtatott könyvek tekintetében teljességre törekvő bemutatást olvashatunk, s mivel a bibliofília nem korlátozódik a régiségekre, a modern mívelt könyvekkel is megismerkedhetünk, közben pedig tanulmányozhatjuk a könyvművészeti alapfogalmakat.

Azok az érdeklődők, akik szeretnék elmélyíteni tudásukat, rengeteg hasznos információt találnak a válogatott bibliográfiában. E nagyszerű könyvet a szerző elsősorban a gyűjtéssel most ismerkedő könyvbarátoknak írta, de bizonyos, hogy a

könyvtárosok és az antikváriusok is haszonnal fogják olvasni.

TULOK PÉTER

(Kiss József Könyvkiadó, Budapest, 2005,
317 oldal, 4400 Ft)

Az Irodalom Háza Szekszárdon

A horpácsi Mikszáth-, a niklai Berzsenyi-kúria, a sátoraljaújhelyi Kazinczy- és a bakonszegi Bessenyei-ház, a budapesti és a debreceni Irodalmi Múzeum csak néhány kiragadott példa a magyar irodalom jeles alkotóinak életét felidéző hazai emlékhelyek közül. S majd' egy éve hasonló intézménnyel büszkélkedhet egy dunántúli kisváros, Szekszárd is.

A feltételek itt tulajdonképpen már régóta adottak voltak, elég csak Garay János vagy Babits Mihály nevét idézni. Utóbbi szülőháza több évtizede az esztergomi nyaralóval együtt a költő kultuszának egyik központi helye. Mellette, az egykori Szent László, ma Babits Mihály utcában hozta létre a Wosinsky Mór Megyei Múzeum jelentős önkormányzati segítséggel az Irodalom Házát. A hely kiválasztása kiválóan sikerült, mivel utána Dienes Valéria szülőháza következik, ráadásul kör-